

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการจัดการศึกษาแต่เดิมได้จัดการศึกษาปกติทั่วไป โดยไม่ได้คำนึงถึงเด็กที่มีความบกพร่องหรือเด็กที่ไม่สามารถเรียนรู้ได้ในระบบปกติทั่วไป แต่ต่อมามีกลุ่มเด็กที่มีความบกพร่องที่นักการศึกษาเห็นว่าสามารถให้การศึกษาได้ จึงได้จัดเป็นโรงเรียนพิเศษเฉพาะด้านให้กับกลุ่มเด็กที่มีความบกพร่องเหล่านั้น ขึ้น เมื่อได้จัดการศึกษาพิเศษเป็นระยะเวลาหนึ่งก็มีกลุ่มนักการศึกษาได้พิจารณาเห็นว่า เด็กที่มีความบกพร่องกลุ่มหนึ่งสามารถพัฒนาได้มาก โดยได้มีการทดลองให้เด็กที่มีความบกพร่องเข้าไปเรียนร่วมในโรงเรียนทั่วไป และเกิดวิธีการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมที่เรียกว่า การเรียนร่วม ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้เสนอแผนพัฒนาการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับผู้ที่มีความบกพร่อง ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2550 - 2554) โดยมีเป้าหมายให้ผู้ที่มีความบกพร่องได้รับ โอกาสและการบริการทางการศึกษา ในทุกระบบในรูปแบบที่หลากหลายอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละบุคคล โดยที่สถานศึกษาได้จัดการด้านหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา มีสภาพแวดล้อมที่ปราศจากอุปสรรค ได้รับการพัฒนาการศึกษา และทักษะการดำรงชีวิตจนสามารถประกอบอาชีพสามารถพึ่งตนเองได้ มีคุณธรรมสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งเทศบาลเมืองท่าข้าม จังหวัดสุราษฎร์ธานี (2551) ได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาในเรื่องดังกล่าว จึงรับเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องเข้าเรียนในสถานศึกษาของเทศบาลเมืองท่าข้าม ทั้งนี้ เทศบาลฯ ได้ริเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่เมื่อปี 2549 โดยได้รับความร่วมมือจากโรงพยาบาลสวนสราญรมย์ ในการช่วยกันดำเนิน โครงการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ในนาม สันนิบาตเทศบาลภาคใต้ ซึ่งพร้อมให้การสนับสนุนการดำเนินงานต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่น และพยายามผลักดันให้เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในที่สุดเทศบาลเมืองท่าข้าม (2551) ก็ได้มีความพร้อมในการจัดการเรียนร่วม ภายใต้แนวคิด "นักเรียนเหมือนกัน แต่ทำไมไม่เหมือนกัน" ซึ่ง ณ วันนี้ เทศบาลฯทุกฝ่ายต้องให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้นักเรียนได้รับสิทธิที่เท่าเทียมกันทางการศึกษา

ขณะที่ กุลยา ก่อสุวรรณ (2550) กล่าวว่า ปัจจุบันเด็กที่มีความบกพร่องที่อยู่ในกลุ่มวัยเรียนมีทั้งสิ้นประมาณ 2 ล้านคนจากทั่วประเทศ โดยกลุ่มเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่อยู่ในวัยเรียนมีจำนวนมากที่สุด ประมาณ 1 ล้านคนทั่วประเทศ ในขณะที่กฎหมายเปิดโอกาสให้เด็กที่มีความบกพร่องทุกประเภทได้มีพื้นที่ในการเรียนร่วมกับเด็กปกติมากขึ้นกว่าเดิม หากแต่ยังมีโรงเรียนจำนวนมากที่ยังไม่มีความรู้และความเข้าใจในการเปิดพื้นที่การเรียนร่วมกับเด็กที่มีความบกพร่องในด้านต่าง ๆ นั้น จะสร้างภาระให้ครูและทางโรงเรียน สำหรับปัญหาแรกที่พบผู้บริหารไม่เข้าใจและไม่เห็นความสำคัญในการเปิดโอกาสให้เด็กที่มีความบกพร่องได้เรียน พยายามผลักเด็กไปเรียนโรงเรียนเฉพาะทาง เช่น โรงเรียนสอนคนหูหนวก สอนคนตาบอด ซึ่งยังมีอยู่จำนวนมากและไม่ครอบคลุมทั่วพื้นที่ นอกจากนี้ยังพบว่าครูในโรงเรียนจำนวนไม่น้อยก็ยังมีเจตคติที่สับสนและขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลเด็กที่มีความบกพร่องไม่มีประสบการณ์รวมทั้งขาดทักษะในการจัดการเรียนการสอน การการอบรมให้ความรู้และเพิ่มพูนทักษะครูในโรงเรียนปกติ จึงมีความจำเป็นอย่างมากเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีกับเด็กกลุ่มนี้

นอกจากนี้ ชวลิต ชูกำแหง (2548) ยังได้อธิบายว่า การจัดการเรียนร่วมให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มีปัจจัยของความสำเร็จหลายด้านประกอบกัน โดยเริ่มจากผู้บริหาร บุคลากร ผู้ปกครอง และเด็กทั่วไป ผู้ปกครอง และเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ และผู้เกี่ยวข้องมีเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยมีความเชื่อมั่นว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ทุกคนสามารถมีความก้าวหน้าทางการศึกษา พร้อมทั้งร่วมกันสนับสนุนการจัดการศึกษา สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้อย่างจริงจังและจริงจัง ผู้บริหารสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้อุทิศวิถีทางสถานศึกษาควรจัดระบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูมีความรู้และทักษะในการจัดการศึกษา สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้แต่ละประเภท โดยจัดให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้แต่ละคนได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลือทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการพิเศษของแต่ละคน และสถานศึกษาได้รับงบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการศึกษาอย่างเพียงพอ

ดังนั้นเพื่อเป็นการรับนโยบายกระทรวงมหาดไทยในปีการศึกษา 2551 เทศบาลนครเชียงใหม่ (2551) ได้จัดให้โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ทั้ง 11 โรงเรียน รับเด็กที่มีความบกพร่องเข้าเรียน และโรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ เป็นโรงเรียนเรียนร่วมโรงเรียนหนึ่งในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ที่มีความสำคัญโรงเรียนหนึ่งในการจัดการเรียนร่วม เนื่องจาก มีนักเรียนพิเศษอยู่ 28 คน ซึ่งถือว่ามากที่สุดถ้าเทียบกับโรงเรียนอื่น ๆ ในสังกัดฯ นอกจากนี้ยังมีครูที่จบด้านการศึกษา

เด็กพิเศษประจำอยู่ 1 คน ผ่านการอบรม 2 คน รวมทั้งให้ครูที่ประจำการอยู่แล้วเข้ารับการอบรมด้านการจัดการเรียนร่วมและการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ การจัดการเรียนร่วมจึงถือเป็นแนวทางหนึ่งในการช่วยเหลือผู้บกพร่องให้ได้รับการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และโครงการโรงเรียนจัดการเรียนร่วมถือเป็นจุดเปลี่ยนที่ดีในการให้ความช่วยเหลือผู้บกพร่องด้านการศึกษาอย่างเป็นระบบ

โรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ (2551) ได้จัดการโรงเรียนเรียนร่วมโดยใช้ระบบโครงสร้าง SEAT ร่วมกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ตั้งแต่ 2545 จนถึง 2551 และจากการสัมภาษณ์ เบญจรัตน์ เมธะปัญญา (2552) รองผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ สรุปได้ว่า โรงเรียนได้จัดการโรงเรียนเรียนร่วมตั้งแต่ปี 2544 โรงเรียนยังขาดแคลนบุคลากรที่จบทางด้านการศึกษาพิเศษ และมีครูที่จบการศึกษาพิเศษเพียง 1 คน ซึ่งไม่เพียงพอสำหรับจำนวนนักเรียนที่มีความบกพร่องที่เพิ่มขึ้นทุกปี รวมทั้งการจัดการห้องเรียนหรือสภาพแวดล้อมของโรงเรียนนั้น ก็ไม่สอดคล้องกับลักษณะของนักเรียนที่มีความบกพร่อง รวมทั้งงบประมาณ หรือสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ก็มีไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน ทำให้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความยากลำบาก

ส่วนการสัมภาษณ์ มนต์เชียร พัฒนาวงศ์ (2552) ครูด้านการศึกษาพิเศษโรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ สรุปได้ว่า ในการจัดการโรงเรียนเรียนร่วมตามโครงสร้าง SEAT นั้น มีองค์ประกอบทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมและด้านเครื่องมือ จากการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมา พบว่าด้านนักเรียนนั้นมีปัญหาเรื่องการรับรู้เพราะเด็กส่วนใหญ่ที่มีความบกพร่อง ร้อยละ 85 เป็นเด็กแอลดี คือมีความบกพร่องในการเรียนรู้ เป็นเด็กที่มีปัญหาการเรียน เรียนอ่อนบางวิชา หรือหลาย ๆ วิชา ทั้ง ๆ ที่สติปัญญาปกติ มีไอคิวดี ฉลาด ชยัน ตั้งใจเรียน จู้เกียจ หลายคนซึมเศร้า ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าแสดงออก ครั้งหนึ่งอาจจะมีปัญหาพฤติกรรม สมาธิสั้นอยู่ไม่นั่งร่วมด้วย ในด้านผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความบกพร่องไม่เข้าใจ และไม่ยอมรับในความบกพร่องของนักเรียนเพราะขาดความเข้าใจระหว่างครูและผู้ปกครอง โดยที่ผู้ปกครองบางคนก็เป็นสาเหตุทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ และนักเรียนปกติในชั้นเรียนก็ไม่มีใจในเพื่อนที่มีความบกพร่อง ทำให้เกิดการล้อเลียนเพื่อน ด้านสภาพแวดล้อมนั้นไม่มีห้องเรียนที่จัดสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องในการจัดการเรียนการสอน เพราะเป็นการจัดการเรียนร่วมเต็มเวลา คือ จัดให้เด็กที่มีความบกพร่องได้มีโอกาสได้เรียนชั้นเดียวกับเด็กปกติตลอดเวลาที่เด็กอยู่ในโรงเรียน เนื่องจากมีปัญหาด้านอาคารสถานที่และบุคลากรที่ก็ไม่เพียงพอ ส่วนด้านกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นก็มีปัญหาในการใช้สื่อและการจัดทำแผนการสอน

รายบุคคลเพราะมีครูที่จบการศึกษาพิเศษโดยตรงมีเพียง 1 คน แล้วต้องรับภาระเป็นครูประจำชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 รวมไปถึงการรับผิดชอบเป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และ สังคมศึกษา หรือครูบางคนได้ผ่านการอบรมมาแล้วแต่ได้รับหน้าที่อื่นในโรงเรียนแทน ทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่ประสบความสำเร็จและที่สำคัญฝ่ายบริหารมองว่าการจัดการเรียนร่วม เป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นเท่าที่ควร

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษาได้ศึกษาการจัดการ โรงเรียนเรียนร่วม ให้แก่เด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ ผู้ศึกษาซึ่งเป็นผู้ประสานงานในการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน เทศบาลวัดศรีสุพรรณ จึงได้ศึกษาเรื่องดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการวางแผนดำเนินการพัฒนา โรงเรียนทั้งระบบ เพื่อการรวบรวมข้อมูลในการพัฒนา และปรับปรุงการจัดการ โรงเรียนเรียนร่วม ให้แก่เด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเด็กที่มีความบกพร่องให้มีความรู้และ มีความสามารถตามศักยภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม สามารถเรียนรู้และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการจัดการ โรงเรียนเรียนร่วมของโรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการ โรงเรียนเรียนร่วมของโรงเรียน เทศบาลวัดศรีสุพรรณ จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูที่รับผิดชอบการเรียนร่วมของโรงเรียนเทศบาล วัดศรีสุพรรณ ซึ่งเป็นโรงเรียนจัดการเรียนร่วมใน สังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2552

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาการจัดการ โรงเรียนเรียนร่วมของโรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ จังหวัด เชียงใหม่ ปีการศึกษา 2552 ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบข่ายของการจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ซึ่งประกอบด้วย นักเรียน สภาพแวดล้อม กิจกรรมการเรียนการสอน และเครื่องมือ (เบญจา ชลธารันนท์, 2546)

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษารั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

การจัดการ โรงเรียนเรียนร่วม หมายถึง การดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลายประเภทเรียนร่วมกับนักเรียนปกติของโรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ

การเรียนร่วม หมายถึง การนำเอาปรัชญา หลักการ วิธีการ และการจัดกระบวนการเรียนการสอนทางการศึกษาพิเศษมาบูรณาการใช้กับการจัดกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนปกติสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ให้สามารถเรียนร่วมในโรงเรียนได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ

การจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) หมายถึง การเรียนการสอนที่ประกอบด้วย นักเรียน สิ่งแวดล้อม กิจกรรมการเรียนการสอน และ เครื่องมือ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษารั้งนี้ สามารถนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการศึกษาและเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานของการจัดการ โรงเรียนเรียนร่วมในโรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณให้มีประสิทธิภาพต่อไป